

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW-501-18/17

Warszawa, dnia / / maja 2017 r.

Pan
Andrzej DUDA
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku z zapowiedzią Pana Prezydenta o przeprowadzeniu w 2018 r. referendum ogólnokrajowego, dotyczącego ewentualnych propozycji zmian Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, informuje, że zapewni jego organizację i przeprowadzenie.

Jednakże w środkach masowego przekazu pojawiają się jednocześnie informacje o ewentualnej możliwości zarządzenia referendum na ten sam dzień, na który zostaną zarządzone wybory samorządowe. Dlatego też Państwowa Komisja Wyborcza pragnie przedstawić Panu Prezydentowi problemy z tym związane.

Przepisy ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318 oraz z 2017 r. poz. 850) nie przewidują możliwości przeprowadzania referendum ogólnokrajowego łącznie z wyborami samorządowymi, odmiennie niż w przypadku wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego. Ustawodawca słusznie założył, że przeprowadzenie wyborów samorządowych łącznie z referendum ogólnokrajowym wiązałoby się z komplikacjami merytorycznymi i organizacyjnymi. Trzeba bowiem zaznaczyć, że w wyborach samorządowych przeprowadza się jednocześnie wybory do czterech organów jednostek samorządu terytorialnego (rada gminy, rada powiatu, sejmik województwa oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta), a w miastach na prawach powiatu do trzech organów (rada miasta, sejmik województwa, prezydent miasta). W związku z tym dodatkowe przeprowadzenie głosowania w referendum, ustalenie jego wyników oraz sporządzenie kolejnego protokołu głosowania byłoby znacznym obciążeniem dla komisji obwodowych,

w szczególności w sytuacji, gdyby przewidziano kilkanaście wariantów pytań referendalnych. Dodatkowo głosowanie w referendum ogólnokrajowym przeprowadzane jest w innych obwodach głosowania niż wybory samorządowe. Trzeba bowiem zauważyć, że w wyborach samorządowych głosowania nie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych: za granicą, na polskich statkach morskich oraz w domach studenckich lub zespołach domów studenckich (art. 14 § 1, art. 15 § 1 i art. 12 § 7 Kodeksu wyborczego). Ponadto inny jest też krąg osób uprawnionych do głosowania w referendum ogólnokrajowym (głosować mogą wyłącznie obywatele polscy – art. 3 ustawy o referendum ogólnokrajowym) oraz w wyborach samorządowych (w wyborach do rad gmin oraz wyborach organów wykonawczych gmin, poza obywatelami polskimi głosować mogą obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi, jeżeli stale zamieszkują na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego i są wpisani do stałego rejestru wyborców prowadzonego przez gminę). Należy również podkreślić, że w celu udziału w głosowaniu w wyborach samorządowych, każdy obywatel musi stale zamieszkiwać na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego oraz być ujęty w stałym rejestrze wyborców, co nie jest wymagane w przypadku referendum ogólnokrajowego (np. wyborcy zamieszkujący za granicą). Dodatkowo w referendum ogólnokrajowym głosować można poza miejscem zamieszkania, np. na podstawie zaświadczeń o prawie do głosowania, których nie stosuje się w wyborach samorządowych (art. 32 § 3 Kodeksu wyborczego). Odmienny jest też krąg osób uprawnionych do głosowania korespondencyjnego w referendum ogólnokrajowym (co do zasady głosować korespondencyjnie mogą wszyscy obywatele, zarówno w kraju jak i za granicą) i w wyborach samorządowych, w których korespondencyjnie głosować mogą jedynie wyborcy niepełnosprawni posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (art. 53a § 3 Kodeksu wyborczego). Inne są także godziny głosowania.

Dlatego też, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w przypadku ewentualnego zarządzenia referendum ogólnokrajowego na dzień, w którym odbywać się będą wybory samorządowe, wszelkie czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem tych wyborów oraz referendum będą musiały być wykonywane niezależnie od siebie. Oznacza to w szczególności, że: głosowanie w referendum nie mogłoby odbywać się w tych samych lokalach wyborczych, co głosowanie w wyborach samorządowych; głosowanie przeprowadzałyby inne komisje obwodowe, dla potrzeb referendum należałoby sporządzić odrębne spisy osób uprawnionych do udziału w głosowaniu.

Na władzach gminy (miasta) ciążyłby zatem obowiązek przygotowania i wyposażenia podwójnej liczby lokali głosowania, co mogłoby spowodować zagrożenie niezapewnienia należytych warunków działania wszystkim obwodowym komisjom, a w wielu przypadkach skutkowałoby brakiem możliwości zapewnienia lokalu. Należy bowiem zauważyć, że siedziby obwodowych komisji wyborczych i obwodowych komisji do spraw referendum muszą znajdować się pod tym samym adresem, ale w odrębnych pomieszczeniach. Niektóre budynki będące siedzibami komisji nie zapewniają takiej możliwości. Ponadto połowa lokali komisji obwodowych, zarówno w wyborach jak i referendum, musi być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa także, że przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego w tym samym dniu co wybory samorządowe wiązać się może z problemami w skompletowaniu składów obwodowych komisji, które muszą być odrębne dla wyborów i dla referendum. Należy w tym miejscu podkreślić, że w wyborach samorządowych w 2014 r. powołano 224 766 członków obwodowych komisji wyborczych. Ponadto w wyborach samorządowych, co do zasady również spośród wyborców powoływane są terytorialne komisje wyborcze (gminne, miejskie, powiatowe, wojewódzkie), w skład których w 2014 r. powołano 23 969 członków. W przypadku przeprowadzania referendum ogólnokrajowego łącznie z wyborami samorządowymi konieczne będzie powołanie dodatkowo ok. 212 670 członków obwodowych komisji do spraw referendum (tytu członków obwodowych komisji powołano w referendum ogólnokrajowym w 2015 r.).

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza ponadto, że ewentualne zarządzanie referendum ogólnokrajowego na dzień, w którym odbywać się będą wybory samorządowe, oznaczać będzie konieczność zakupienia przez gminy przezroczystych urn wyborczych do wszystkich lokali wyborczych utworzonych w związku z referendum ogólnokrajowym. W ubiegłym roku wszystkie gminy kupiły przezroczyste urny wyborcze dla lokali wyborczych, na co przeznaczono z budżetu państwa blisko 30 000 000 zł. Jednakże jak wskazano powyżej w przypadku przeprowadzania referendum w tym samym dniu, co wybory samorządowe konieczne będzie wyposażenie podwójnej liczby lokali wyborczych, w tym zapewnienie podwójnej liczby przezroczystych urn wyborczych.

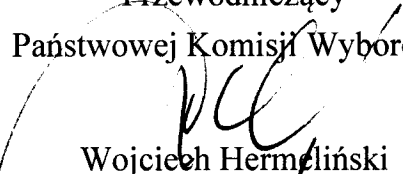
Państwowa Komisja Wyborcza zauważa przy tym, że urny zakupione na referendum nie będą wykorzystywane w innych przypadkach, niż ewentualne przeprowadzenie wyborów samorządowych za kolejne cztery lata łącznie z referendum. Poza tym, z uwagi na duże gabaryty przezroczystych urn wyborczych (Państwowa Komisja

Wyborcza zobowiązana była do ustalenia ich wzoru uwzględniając wielkość obwodów głosowania – art. 41a § 3 Kodeksu wyborczego), już w chwili obecnej gminy sygnalizują problemy z ich przechowywaniem. Natomiast w przypadku zakupu dodatkowych urn wyborczych na przeprowadzenie referendum powierzchni, którą gminy będą musiały zapewnić na ich przechowywanie zwiększy się dwukrotnie.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza, że w przypadku planu zarządzenia referendum ogólnokrajowego w tym samym dniu, co wybory samorządowe, istnieje konieczność zabezpieczenia w budżecie państwa na 2018 r. środków na zakup przezroczystych urn wyborczych.

W związku z tym, Państwowa Komisja Wyborcza zwraca się uprzejmą prośbą do Pana Prezydenta o informację, czy faktycznie istnieje koncepcja lub plan zarządzenia referendum ogólnokrajowego na dzień, na który zostaną zarządzane wybory samorządowe. Informacja ta jest niezbędna przed upływem terminu przedłożenia Ministrowi Rozwoju i Finansów projektu budżetu Krajowego Biura Wyborczego na 2018 r., gdyż jak wskazano wyżej, wiązać się ona będzie z ewentualną koniecznością zabezpieczenia ok. 30 000 000 zł. na dotacje dla gmin na zakup urn wyborczych.

Jednocześnie, ponieważ referendum może być zarządzane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lub przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Państwowa Komisja Wyborcza pozwala sobie przesłać niniejsze pismo do wiadomości Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Do wiadomości:

1. Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
2. Pan Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej